ఉత్తరస్యాన్దేవయజ్యాయాముపహూతా । భూయసిహవిష్క-
రణ ఉపహూతా । దివ్యేధామన్నుపహూతా । ఇదంమదేవా
హావిర్జుషన్తామితి తస్మిన్నుపహూతా । విశ్వమస్యాప్రియముప-
పహూతమ్ । విశ్వస్య ప్రియస్యోపహూతస్యోపహూతా ॥ ౨౯ ॥
సహర్షభాహ్వయతాముపహూతగ్ం సుపుత్రాషట్ ॥ ౧౩ ॥

సత్యం ప్రహోఽగ్నేమహానగ్నిర్హోతా సమిద్ధోఽగ్నిర్వృ-
త్రాణ్యగ్నిమూర్ధోపహూతన్దేవం బర్హిరిదన్ద్యావా పృథివీ తచ్ఛ-
యోరాప్యాయుస్స్వపహూతస్త్రయోదశ ॥ ౧౩ ॥
య
సత్యవయగ్గ్ంస్యామ స్వృష్టిద్యావానవవిగ్ంశతిః । సత్యముప-
హూతా ॥ ౨౯ ॥ హరిః ఓమ్

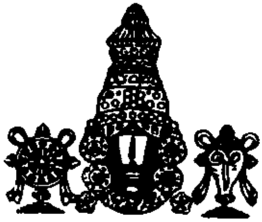

షష్ఠప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ అఞ్జన్తి త్వామధ్వరే దేవయన్తః । వనస్ప-
తే మధునా దైవ్యేన । యదూర్ధ్వస్తిష్ఠాద్ద్రవిణేహ ధత్తాత్ । య-
ద్వాక్షయో మాతురస్యాఉపస్థే । ఉచ్ఛ్రయస్వ వనస్పతే । వ-
ర్ష్మన్పృథివ్యాఅధి । సుమితీమీయమానః । వర్చోధా యజ్ఞవాహ-
సే । సమిద్ధస్య శ్రయమాణఃపురస్తాత్ । బ్రహ్మవన్వానోఅజరగ్ం
సువీరమ్ ॥ ౧ ॥ ఆరేఅస్మదమతిం బాధమానః । ఉచ్ఛ్రయ-
స్వమహతే సౌభగాయ । ఊర్ధ్వఊషుణ ఊతయే । తిష్ఠాదేవోన

సవితా । ఊర్ధ్వో వాజస్య సనితా యదఞ్జిభిః । వాఘద్భిర్విహ్వ-
యామహే । ఊర్ధ్వో నః పాహ్యగ్ంహసో నికేతునా । విశ్వగ్ం
సమత్రిణన్దహ । కృధీన ఊర్ధ్వాఞ్చరథాయ జీవసే । విదా దే-
వేషు నో దువః ॥ ౨ ॥ జాతో జాయతే సుదినత్వే అహ్నామ్ । సమర్య
ఆ విదథే వర్ధమానః । పునన్తి ధీరా అపసో మనీషా । దేవయా విప్ర
ఉదియర్తి వాచమ్ । యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్ । స ఉ శ్రే-
యాన్భవతి జాయమానః । తన్ధీరాసః కవయ ఉన్నయన్తి । స్వా-
ధ్యో మనసా దేవయన్తః । పృథుపాజా అమర్త్యః । ఘృతని-
ర్ణిఖ్స్వాహుతః ॥ ౩ ॥ అగ్నిర్యజ్ఞస్య హవ్యవాట్ । తగ్ంసబాధో
యతస్రుచః । ఇత్థా ధియా యజ్ఞవన్తః । ఆ చక్రురగ్నిమూతయే ।
త్వం వరుణ ఉత మిత్రో అగ్నే । త్వాం వర్ధన్తి మతిభిర్వసిష్ఠాః ।
త్వే వసు సుషణనాని సన్తు । యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదా నః ॥ ౪ ॥

సువీరద్దువస్స్వాహుతో ష్టౌ చ ॥ ౧ ॥

హోతా యక్షదగ్నిగ్ం సమిధా సుషమిధా సమిద్ధన్నాభా
పృథివ్యాస్సఙ్గథే వామస్య । వర్ష్మన్దివ ఇడస్పదే వేత్వాజ్యస్య
హోతర్యజ । హోతా యక్షత్తనూనపాతమదితేర్గర్భం భువ-
నస్య గోపామ్ । మధ్వాద్య దేవో దేవేభ్యో దేవయానాన్పథో అన-
క్తు వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ । హోతా యక్షన్నరాశగ్ంసన్నృశ-
స్తన్నౄన్ప్రణేత్రమ్ । గోభిర్వపావాన్స్యాద్వీరైశ్శక్తీ-
వాన్రథైః ప్రథమయావా హిరణ్యైశ్చన్ద్రీ వేత్వాజ్యస్య హో-
తర్యజ । హోతా యక్షదగ్నిమిడ ఈడితో దేవో దేవాగ్ం ఆవ-

ఖ్షద్ధోతా హవ్యవాడమూరః । ఉపేమం యజ్ఞముపేమాం
దేవహూతిమవతు వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ । హోతా యఖ్షద్బ-
ర్హిస్సుష్టరీమోర్ణమ్రదా అస్మిన్ యజ్ఞే విచప్రచ ప్రథతాగ్ం
స్వాసస్థం దేవేభ్యః । ఏమేనదద్య వసవో రుద్రా ఆదిత్యాస్సద-
న్తు ప్రియమిన్ద్రస్యాస్తు వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౨ ॥ హో-
తా యఖ్షద్దుర ఋష్వాః కవష్యః కోశధావనీరుదాతాభిర్జిహతాం
విపఖ్షోభిశ్శ్రయన్తామ్ । సుప్రాయణా అస్మిన్ యజ్ఞే విశ్రయన్తా-
మృతావృధో వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ । హోతా యఖ్షదు-
షాసానక్తా బృహతీ సుపేశసా నౄగ్ః పతిభ్యో యోనిఙ్కృణ్వా-
నే । సగ్గ్ంస్మయమానే ఇన్ద్రేణ దేవైరేదం బర్హిస్సీదతాం వీ-
తామాజ్యస్య హోతర్యజ । హోతా యఖ్షద్దైవ్యా హోతారా మన్ద్రా
పోతారా కవీ ప్రచేతసా । స్విష్టమద్యాన్యః కరదిషా స్వభిగూర్త-
మన్య ఊర్జా సతవసేమం యజ్ఞన్దివి దేవేషు ధత్తాం వీతామాజ్య-
స్య హోతర్యజ । హోతా యఖ్షత్తిస్రో దేవీరపసామపస్తమా అచ్ఛి-
ద్రమద్యేదమపస్తన్వతామ్ । దేవేభ్యో దేవీర్దేవమపో వియన్త్వా-
జ్యస్య హోతర్యజ । హోతా యఖ్షత్త్వష్టారమచిష్టుమపాకగ్ం రే-
తోధాం విశ్రవసం యశోధామ్ । పురురూపమకామకర్శనగ్ం
సుపోషః పోషైస్స్యాత్సువీరో వీరైర్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ।
హోతా యఖ్షద్వనస్పతిముపావస్రఖ్షద్ధియో జోష్టారగ్ం శశమన్న-
రః । స్వదాత్స్వధితిరృతుథాఽద్య దేవో దేవేభ్యో హవ్యావా-
డ్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ । హోతా యఖ్షదగ్నిగ్గ్ం స్వాహాఽఽజ్య-

స్య స్వాహా మేదసస్స్వాహా స్తోకానాగ్ం స్వాహా స్వాహాకృతీ-
నాగ్ం స్వాహా హవ్యసూక్తీనామ్ । స్వాహా దేవాగ్ం ఆజ్యపా-
నాగ్ స్వాహాఽగ్నిగ్ం హోత్రాజ్జుషాణా అగ్న ఆజ్యస్య వియన్తు
హోతర్యజ ॥ ౬-౧౧ ॥ ప్రియమిన్ద్రస్యాస్తు వేత్వాజ్యస్య హో-
తర్యజ సుప్రీతోప్రీతైర్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ చత్వారిచ ॥ ౨ ॥

అగ్నిస్తనూనపాన్నరాశగ్ంసమగ్నిమిడ ఈడితో బర్-
హిర్దూర ఉషాసానక్తా దైవ్యాతిస్రస్త్వష్టారవ్వనస్పతిమగ్నిమ్ । పఞ్చ-
వేత్వేకో వియన్తుద్వర్త్రీవ్రతామేకో వియన్తుద్వర్వేత్వేకో వియన్తు
హోతర్యజ ॥

సమిద్ధో అద్య మనుషో దురోణే । దేవో దేవాన్ యజసి జాత-
వేదః । ఆచవహ మిత్ర మహశ్చికిత్వాన్ । త్వన్దూతః కవిరసి ప్ర-
చేతాః । తనూనపాత్పథ ఋతస్య యానాన్ । మధ్వా సమఞ్జ-
న్థ్స్వదయా సుజిహ్వ । మన్మాని ధీభిరుత యజ్ఞమృన్ధన్ । దేవ-
త్రా చ కృణుహ్యధ్వరన్నః । నరాశగ్ంసస్య మహిమాన మేషా-
మ్ । ఉపస్తోషామ యజతస్య యజ్ఞైః ॥ ౭-౧౨ ॥ తే సుక్రతవశ్శుచ-
యో ధియన్ధాః । స్వదన్తు దేవా ఉభయాని హవ్యా । ఆజుహ్వా-
న ఈడ్యో వన్ద్యశ్చ । ఆయాహ్యగ్నే వసుభిస్సజోషాః । త్వ-
న్దేవానామసి యహ్వ హోతా । స ఏనాన్యక్షీషితో యజీయాన్ ।
ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశా పృథివ్యాః । వస్తోరస్యా వృజ్యతే అ-
గ్రే అహ్నామ్ । వ్యు ప్రథతే వితరం వరీయః । దేవేభ్యో అదితయే
స్యోనమ్ ॥ ౮-౧౩ ॥ వ్యచస్వతీరుర్వియా విశ్రయన్తామ్ । పతిభ్యో

నక్తోషాసా సుపేశసా ॥ నశనయుశ్శుమ్భమానాః । దేవీర్ద్వారో బృహతీర్విశ్వమిన్వాః । దే-
వేభ్యో భవథ సుప్రాయణాః । ఆసుష్వయన్తీ యజతే ఉపాకే ।
ఉషాసానక్తా సదతాన్నియోనౌ । దివ్యే యోషణే బృహతీ సురుక్మే ।
అధి శ్రియగ్ం శుక్రపిశన్దధానే । దైవ్యా హోతారా ప్రథమా
సువాచా । మిమానా యజ్ఞం మనుషో యజధ్యై ॥ ౯-౧౪ ॥ ప్రచో-
దయన్తా విదథేషు కారూ । ప్రాచీనఞ్జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ।
ఆ నో యజ్ఞం భారతీ తూయమేతు । ఇడా మనుష్వదిహ చేతయన్తీ ।
తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదగ్ం స్యోనమ్ । సరస్వతీ స్వపసస్సదన్తు ।
య ఇమే ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ । రూపైరపిగ్ంశద్భువనాని విశ్వా ।
తమద్య హోతరిషితో యజీయాన్ । దేవన్త్వష్టారమిహ యక్షి వి-
ద్వాన్ ॥ ౧౦-౧౫ ॥ ఉపావసృజత్మన్యా సమఞ్జన్ । దేవానాం
పాథ ఋతుథా హవీగ్ంషి । వనస్పతిశ్శమితా దేవో అగ్నిః । స్వద-
న్తు హవ్యం మధునా ఘృతేన । సద్యో జాతో వ్యమిమీత యజ్ఞమ్ । అ-
గ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః । అస్య హోతుః ప్రదిశ్యృతస్య
వాచి । స్వాహాకృతగ్ం హవిరదన్తు దేవాః ॥ ౧౧-౧౬ ॥

యజ్ఞస్య నయజధ్యై విద్వాన్పఞ్చ ॥ 3 ॥

అగ్నిర్హోతా నో అధ్వరే । వాజీ సన్పరిణీయతే । దేవో
దేవేషు యజ్ఞియః । పరి త్రివిష్ట్యధ్వరమ్ । యాత్యగ్నీ రథీరివ । ఆ
దేవేషు ప్రయో దధత్ । పరి వాజపతిః కవిః । అగ్నిర్హవ్యాన్య-
క్రమీత్ । దధద్రత్నాని దాశుషే ॥ ౧౨-౧౭ ॥

అగ్నిర్హోతా నో నవ ॥ ౪ ॥

అజైదగ్నిః । అసనద్వాజన్ని । దేవో దేవేభ్యో హవ్యవాట్ । ప్రాఞ్జోభిర్ హిన్వానః । ధేనాభిః కల్పమానః । యజ్ఞస్యాయుః ప్రతిరన్ । ఉపప్రేష్య హోతః । హవ్యా దేవేభ్యః ॥౧౩-౧౮॥

అజైదష్టౌ ॥ ౫ ॥

దైవ్యాశ్శమితార ఉత మనుష్యా ఆరభధ్వమ్ । ఉపనయత మేధ్యా దురః । ఆశాసానా మేధపతిభ్యాం మేధమ్ । ప్రాస్మా అగ్నిం భరత । స్తృణీత బర్హిః । అన్వేనం మాతా మన్యతామ్ । అను పితా । అను భ్రాతా సగర్భ్యః । అను సఖా సయూథ్యః । ఉదీచీనాగ్ం అస్య పదో నిధత్తాత్ ॥ ౧౪-౧౯ ॥ సూర్యం చక్షుర్గమయతాత్ । వాతం ప్రాణమన్వవసృజతాత్ । దిశశ్శ్రోత్రమ్ । అన్తరిక్షమసుమ్ । పృథివీగ్ం శరీరమ్ । ఏకధాఽస్య త్వచమాచ్ఛ్యతాత్ । పురా నాభ్యా అపిశసో వపాముత్ఖిదతాత్ । అన్తరేవోష్మాణం వారయతాత్ । శ్యేనమస్య వక్షః కృణుతాత్ । ప్రశసా బాహూ ॥ ౧౫-౨౦ ॥ శలా దోషణీ । కశ్యపేవాగ్ంసా । అచ్ఛిద్రే శ్రోణీ । కవషోరూ స్రేకపర్ణాష్ఠీవన్తా । షడ్విగ్ంశతిరస్య వఙ్క్రయః । తా అనుష్ఠ్యోచ్చ్యావయతాత్ । గాత్రంగాత్రమస్యానూనం కృణుతాత్ । ఊవధ్యగోహం పార్థివం ఖనతాత్ । అస్నా రక్షస్సగ్ంసృజతాత్ । వనిష్ఠుమస్య మా రావిష్ట ॥ ౧౬-౨౧ ॥ ఉరూకం మన్యమానాః । నేద్వస్తోకే తనయే । రవితారవచ్ఛమితారః । అధ్రిగో శమీధ్వమ్ । సుశమి శమీధ్వమ్ । శమీధ్వమధ్రిగో । అధ్రిగుశ్చాపాపశ్చ । ఉభౌ దేవానాగ్ం శమితారౌ । తావిమం ప-

శృగ్ం శ్రపయతాం ప్రవిద్వాగ్ంసా । యథాయథాఽస్య శ్రపణ స్త-
థాతథా ॥ ౧౬ ॥ ధత్తాద్బాహూనామారావిష్ట తథాతథా ॥ ౧౭-౨౧ ॥

జుషస్వ సప్రథస్తమమ్ । వచో దేవప్సరస్తమమ్ । హవ్యా
జుహ్వాన ఆసని । ఇమన్నో యజ్ఞమమృతేషు ధేహి । ఇమా హ-
వ్యా జాతవేదో జుషస్వ । స్తోకానామగ్నే మేదసో ఘృతస్య ।
హోతః ప్రాశాన ప్రథమో నిషద్య । ఘృతవన్తః పావక తే । స్తో-
కాశ్చ్యోతన్తి మేదసః । స్వధర్మన్దేవవీతయే ॥ ౧౮-౨౩ ॥ శ్రే-
ష్ఠన్నో ధేహి వార్యమ్ । తుభ్యగ్గ్ స్తోకా ఘృతశ్చుతః । అగ్నే వి-
ప్రాయ సన్త్య । ఋషిశ్శ్రేష్ఠస్సమిధ్యసే । యజ్ఞస్య ప్రావితా
భవ । తుభ్యగ్ంశ్చోతన్త్యధ్రిగో శచీవః । స్తోకాసో అగ్నే మేద-
సో ఘృతస్య । కవిశస్తో బృహతా భానునాగాః । హవ్యా జుష-
స్వ మేధిర । ఓజిష్ఠన్తే మధ్యతో మేద ఉద్భృతమ్ । ప్ర తే వయన్ద-
దామహే । శ్చోతన్తి తే వసో స్తోకా అధి త్వచి । ప్రతి తాన్దేవశో
విహి ॥ ౧౯-౨౪ ॥ దేవవీతయ ఉద్భృతన్త్రీణి చ ॥ ౭ ॥

ఆవృత్రహణా వృత్రహభిశ్శుష్మైః । ఇన్ద్ర యాతన్న-
మోభిరగ్నే అర్వాక్ । యువగ్ం రాధోభిరకవేభిరిన్ద్ర । అగ్నే
అస్మే భవతముత్తమేభిః । హోతా యక్షదిన్ద్రాగ్నీ । ఛాగస్య
వపాయా మేదసః । జుషేతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ । విహ్వ్య-
శ్వ్యస్నస్నావస్య ఇచ్ఛన్ । ఇన్ద్రాగ్నీ జ్ఞాష ఉత వా సజాతాన్ ॥ ౨౦-
౨౫ ॥ నాన్యా యువత్ప్రమతి రస్తి మహ్యమ్ । స వాన్ధియం వాజయ-

స్తీమత్తమమ్ । హోతా యక్షదిన్ద్రాగ్నీ । పురోడాశస్య జుషే-
తాగ్ంహవిః । హోతర్యజ । త్వామీడతే అజిరన్దూత్యాయ ।
హవిష్మన్తస్సదమిన్మానుషాసః । యస్య దేవైరాసదో బర్హిరగ్నే ।
అహాన్యస్మై సుదినా భవన్తు । హోతా యక్షదగ్నిమ్ । పురోడాశ-
స్య జుషతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ ॥ ౧౮-౧౯ ॥

సజాతానగ్నిర్ద్వే చ ॥ ౮ ॥

గీర్భిర్విప్రః ప్రమతిమిచ్ఛమానః । ఈట్టే రయిం యశ-
సం పూర్వభాజమ్ । ఇన్ద్రాగ్నీ వృత్రహణా సువజ్రా । ప్రణో
నవ్యేభిస్తిరతన్దేష్ణైః । మాచ్ఛేద్మరశ్మీగ్ంరితి నాధమానాః । పి-
తృణాగ్ం శక్తీరనుయచ్ఛమానాః । ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాఙ్కం వృష-
ణో మదన్తి । తా హ్యద్రీ ధిషణాయా ఉపస్థే । అగ్నిగ్ం సుదీతి-
గ్ం సుదృశఙ్గృణన్తః । నమస్యామస్త్వేడ్యఞ్జాతవేదః । త్వాన్దూత-
మరతిగ్ం హవ్యవాహమ్ । దేవా అకృణ్వన్నమృతస్య నాభిమ్ ॥
౨౧-౨౨ ॥ జాతవేదో ద్వే చ ॥ ౯ ॥

త్వగ్ంహ్యగ్నే ప్రథమో మనోతా । అస్యా ధియో అభవో
దస్మ హోతా । త్వగ్ం సీం వృషన్నకృణోర్దుష్టరీతు । సహో వి-
శ్వస్మై సహసే సహధ్యై । అధా హోతా న్యసీదో యజీయాన్ ।
ఇడస్పద ఇషయన్నీడ్యస్సన్ । తన్త్వా నరః ప్రథమన్దేవయన్తః ।
మహో రాయే చితయన్తో అనుగ్మన్ । వృషేవ యన్తం బహుభి-

---

* అన్తరం ఇతి భాష్యసంమతః పాఠః

త్వప్రవైస్యైః । త్వే రయిర్జాగృవాగ్ంసో అనుగ్మన్ ॥ ౨౩-౨౮ ॥ రుశన్తమగ్నిన్దర్శతమ్బృహన్తమ్ । వపావన్తం విశ్వహా దీదివాగ్ంసమ్ । పదన్దేవస్య నమసా వియన్తః । శ్రవస్యవః శ్రవ ఆపన్నమృక్తమ్ । నామాని చిద్దధిరే యజ్ఞియాని । భద్రాయాన్తే రణయన్త సన్దృష్టౌ । త్వాం వర్ధన్తి క్షితయః పృథివ్యామ్ । త్వాగ్ం రాయ ఉభయాసో జనానామ్ । త్వం త్రాతా తరణే చేత్యో భూః । పితా మాతా సదమిన్మానుషాణామ్ ॥ ౨౪-౨౯ ॥ సపర్యేణ్యస్స ప్రియో విక్ష్వగ్నిః । హోతా మన్ద్రో నిషసాదా యజీయాన్ । తం త్వా వయం దమ ఆ దీదివాగ్ంసమ్ । ఉపజ్ఞుబాధో నమసా సదేమ । తం త్వా వయగ్ం సుధియో నవ్యమగ్నే । సుమ్నాయవ ఈమహే దేవయన్తః । త్వం విశో అనయో దీద్యానః । దివో అగ్నే బృహతా రోచనేన । విశాం కవిం విశ్పతిగ్ం శశ్వతీనామ్ । నితోశనం వృషభం చర్షణీనామ్ ॥ ౨౫-౩౦ ॥ ప్రేతీషణిమిషయన్తం పావకమ్ । రాజన్తమగ్నిం యజతగ్ం రయీణామ్ । సో అగ్న ఈజే శశమే చ మర్తః । యస్త ఆనట్సమిధా హవ్యదాతిమ్ । య ఆహుతిం పరి వేదా నమోభిః । విశ్వేత్స వామా దధతే త్వోతః । అస్మా ఉ తే మహి మహే విధేమ । నమోభిరగ్నే సమిధోత హవ్యైః । వేదీ సూనో సహసో గీర్భిరుక్థైః । ఆ తే భద్రాయాగ్ం సుమతౌ యతేమ ॥ ౨౬-౩౧ ॥ ఆ యస్తతన్థ రోదసీ వి భాసా । శ్రవోభిశ్చ శ్రవస్యస్తరుత్రః । బృహద్భిర్వాజైః స్థవిరేభిరస్మే । రేవద్భి-

రగ్నే వితరాం విభాహి । నృవద్వసో సదమిద్ధేహ్యస్మే । భూరి తో-
కాయ తనయాయ పశ్వః । పూర్వీరిషో బృహతీరారే అఘాః । అ-
స్మే భద్రా సౌశ్రవసాని సన్తు । పురూణ్యగ్నే పురుధా త్వాయా ।
వసూని రాజన్వసుతా తే అశ్యామ్ । పురూణి హి త్వే పురువార స-
న్తి । అగ్నే వసు విధతే రాజని త్వే ॥ ౨౭-32 ॥ జాగృవాగ్ంసో అ-
నుగ్మన్నానుషాణాశ్చర్షణీనాయ తేమాశ్యాన్ద్వే చ ॥ ౧౦ ॥

ఆభరతగ్ం శిక్షతం వజ్రబాహూ । అస్మాగ్ం ఇన్ద్రాగ్నీ
అవతగ్ం శచీభిః । ఇమే ను తే రశ్మయస్సూర్యస్య । యేభిస్సపిత్వం
పితరో న ఆయన్ । హోతా యక్షదిన్ద్రాగ్నీ । ఛాగస్య హవిష
ఆత్తామద్య । మధ్యతో మేద ఉద్భృతమ్ । పురా ద్వేషోభ్యః । పు-
రా పౌరుషేయ్యా గృభః । ఘస్తాం నూనమ్ ॥ ౨౮-33 ॥ ఘాసే అజ్రా-
ణాం యవస ప్రథమానామ్ । సుమత్క్షరాణాగ్ం శతరుద్రియాణా-
మ్ । అగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనానామ్ । పార్శ్వతశ్శ్రోణి-
తశ్శితామత ఉత్సాదతః । అఙ్గాదఙ్గాదవత్తానామ్ । కరత ఏ-
వేన్ద్రాగ్నీ । జుషేతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ । దైవేభ్యో
వనస్పతే హవీగ్ంషి । హిరణ్యపర్ణ ప్రదివస్తే అర్థమ్ ॥ ౨౯-34 ॥
ప్రదక్షిణిద్రశనయా నియూయ । ఋతస్య వక్షి పథిభీ రజిష్ఠైః ।
హోతా యక్షద్వనస్పతిమభిహి । పిష్టతమయా రభిష్ఠయా రశన-
యాధిత । యత్రేన్ద్రాగ్నియోశ్ఛాగస్య హవిషః ప్రియా
ధామాని । యత్ర వనస్పతేః ప్రియా పాథాగ్ంసి । యత్ర దేవా-

నామాజ్యపానాం ప్రియా ధామాని । యక్షదగ్నేర్హోతుః ప్రి-
యా ధామాని । తత్త్రితం ప్రస్తుత్యేవోపస్తుత్యేవోపావస్రక్ష-
త్ । రభీయాగ్ంసమివ కృత్వీ ॥ ౩౦-౩౫ ॥ కరదేవన్దేవో వనస్ప-
తిః । జుషతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ । పిప్రీహి దేవాగ్ం ఉశ-
తో యవిష్ఠ । విద్వాగ్ం ఋతూగ్ంర్ ఋతుపతే యజేహ । యే దై-
వ్యా ఋత్విజస్తేభిరగ్నే । త్వగ్ం హోతౄణామస్యాయజిష్ఠః ।
హోతా యక్షదగ్నిగ్ం స్విష్టకృతమ్ । అయాడగ్నిరిన్ద్రాగ్ని-
యోశ్ఛాగస్య హవిషః ప్రియా ధామాని । అయాడ్వనస్పతేః ప్రి-
యా పాథాగ్ంసి । అయాడ్దేవానామాజ్యపానాం ప్రియా ధా-
మాని । యక్షదగ్నేర్హోతుః ప్రియా ధామాని । యక్షత్స్వం
మహిమానమ్ । ఆయజతామేజ్యా ఇషః । కృణోతు సో అధ్వరా
జాతవేదాః । జుషతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ ॥ ౩౧-౩౬ ॥

స్తూనమర్థజ్ఞకృత్వీ పాథాగ్ంసి స్త స్తుచ ॥ ౧౧ ॥

ఉపో హ యద్విదథం వాజినో గూః । గీర్భిర్విప్రాః ప్రమతి-
మిచ్ఛమానాః । అర్వన్తో న కాష్ఠాం నక్షమాణాః । ఇన్ద్రాగ్నీ జో-
హువతో నరస్తే । వనస్పతే రశనయాఽభిధాయ । పిష్టతమయా వ-
యునాని విద్వాన్ । వహా దేవత్రా దిధిషో హవీగ్ంషి । ప్రచ దాతా-
రమమృతేషు వోచః । అగ్నిగ్ం స్విష్టకృతమ్ । అయాడగ్నిరిన్ద్రా-
గ్నియోశ్ఛాగస్య హవిషః ప్రియా ధామాని ॥ ౩౭-౩౮ ॥ అయా-
డ్వనస్పతేః ప్రియా పాథాగ్ంసి । అయాడ్దేవానామాజ్యపా-

వాం ప్రియా ధామాని । యక్షదగ్నేర్ హోతుః ప్రియా ధా-
మాని । యక్షన్మహిమానమ్ । ఆయజతామేజ్యా ఇషః । కృ-
ణోతు సో అధ్వరా జాతవేదాః । జుషతాగ్ంహవిః । అగ్నే యద-
ద్య విశో అధ్వరస్య హోతః । పావక శోచే వేష్ట్వగ్ంహి యజ్వా ।
ఋతా యజాసి మహినా వియద్భూః । హవ్యా వహ యవిష్ఠ యా తే
అద్య ॥ 33-38 ॥ ధామాని భూరేకఞ్చ ॥ ౧౨ ॥

దేవం బర్హిస్సుదేవన్దేవైస్స్యాత్సువీరవ్వీరైర్వస్తోర్వృజ్యేతా-
క్తోః ప్రభ్రియేతాత్యన్యా రాయా బర్హిష్మతో మదేమ వ-
సువనే వసుధేయస్య వేతు యజ । దేవీర్ద్వారస్సంఘాతే వీడ్వీర్యా-
మఞ్ఛిథిరా ధ్రువా దేవహూతౌ వత్స ఈమేనాస్తరుణ ఆమిమీ-
యాత్కుమారో నవజాతో మైనా అర్వా రేణుకకాటః పృణ-
గ్వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజ । దేవీ ఉషాసానక్తా ఉద్యాస్మి-
య్యజ్ఞే ప్రయత్యహ్వేతామపి నూనం దైవీర్విశః ప్రాయాసిష్టా-
గ్ం సుప్రీతే సుధితే వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ । దేవీ జో-
ష్ట్రీ వసుధితీ యయోరన్యాఘా ద్వేషాగ్ంసి యూయవదాన్యా వక్ష-
ద్వసు వార్యాణి యజమానాయ వసువనే వసుధేయస్య వీతాం య-
జ । దేవీ ఊర్జాహుతీ ఇషమూర్జమన్యా వక్షత్సగ్ధిగ్ం సపీతిమన్యా
నవేన పూర్వన్దయమానా స్యామ పురాణేన నవన్తామూర్జమూ-
ర్జాహుతీ ఊర్జయమానే అధాతాం వసువనే వసుధేయస్య వీతాం య-

జ । దేవా దైవ్యా హోతారా నేష్టారా పోతారా హతాఘశగ్ంసా-
వాభృతద్వసూ వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ । దేవీస్తిస్రస్తి-
స్రో దేవీరిడా సరస్వతీ భారతీ ద్యాం భారత్యాదిత్యైరస్పృక్ష-
త్సరస్వతీమగ్ం రుద్రైర్యజ్ఞమావీదిహేడయా వసుమత్యా సధ-
మాదం మదేమ వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజ । దేవో నరా-
శగ్ంసస్త్రిశీర్‌షా షడక్షశ్శతమిదేనగ్ం శితిపృష్ఠా ఆదధతి సహ-
స్రమీంప్రవహన్తి మిత్రావరుణేదస్య హోత్రమర్‌హతో బృహస్ప-
తిస్స్తోత్రమశ్వినాఽఽధ్వర్యవం వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ । దే-
వో వనస్పతిర్వర్‌షప్రావా ఘృతనిర్ణిగ్ద్యామగ్రేణాస్పృక్షదా-
న్తరిక్షం మధ్యేనాప్రాః పృథివీముపరేణాదృగ్ంహీద్వసువనే వసు-
ధేయస్య వేతు యజ । దేవం బర్‌హిర్వారితీనాన్నిధేఽసిప్రచ్యుతీ-
నామప్రచ్యుతన్నికామధరణం పురుస్పార్‌హం యశస్వద్దేవా
బర్‌హిషాఽన్యా బర్‌హీగ్ంష్యభిష్యామ వసువనే వసుధేయస్య వేతు
యజ । దేవో అగ్నిస్స్విష్టకృత్సుద్రవిణా మన్ద్రః కవిస్సత్య-
మన్మాఽఽయజీ హోతా హోతుర్హోతురాయజీయానగ్నే
యాన్దేవానయాడ్యాగ్ం అపిప్రేర్యే తే హోత్రే అమత్స-
తతాగ్ం ససనుషీగ్ం హోత్రా దేవఙ్గమాన్దివి దేవేషు య-
జ్ఞమేరయేమమగ్ం స్విష్టకృచ్చాగ్నే హోతాఽభూర్వసువనే వ-
సుధేయస్య నమోవాకే వీహి యజ ॥ ౩౮-౪౯ ॥ యజ్ఞైకఞ్చ ॥౧౩॥

దైవం బర్హిః । వసువనే వసుధేయస్య వేతు । దేవీర్ద్వారః । వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు । దేవీ ఉషాసానక్తా । వసువనే వసుధేయస్య వీతామ్ । దేవీ జోష్ట్రీ । వసువనే వసుధేయస్యవీతామ్ । దేవీ ఊర్జాహుతీ । వసువనే వసుధేయస్య వీతామ్ ॥ 36-46 ॥ దేవాదైవ్యా హోతారా । వసువనే వసుధేయస్య వీతామ్ । దేవీస్తిస్రస్తి స్రోదేవీః । వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు । దేవో నరాశగ్ంసః । వసువనేవసుధేయస్య వేతు । దేవో వనస్పతిః । వసువనే వసుధేయస్య వేతు । దేవం బర్హిర్వారితీ నామ్ । వసువనే వసుధేయస్య వేతు ॥ 37-47 ॥ దేవో అగ్నిస్స్విష్టకృత్ । సుద్రవిణామన్ద్రః కవిః । సత్యమన్మాయజీ హోతా । హోతుర్ హోతురాయజీయాన్ । అగ్నేయాన్దేవానయాట్ । యాగ్ం అపిప్రేః । యే తే హోత్రే అమత్సత । తాగ్ంససనుషీగ్ం హోత్రాన్దేవఙ్గమామ్ । దివిదేవేషు యజ్ఞమేరయేమమ్ । స్విష్టకృచ్చాగ్నే హోతాఽభూః । వసువనే వసు ధేయస్యనమోవాకేవీహి ॥ 38-48 ॥ వీత్రా వేత్వ్యభూ రేకఞ్చ ॥ 14 ॥

అగ్నిమద్య హోతారమవృణీతాయయజమానః పచన్పక్తీః పచన్పురోడాశం బధ్నన్నిన్ద్రాగ్నిభ్యాఞ్ఛాగగ్ం సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతిరభవదిన్ద్రాగ్నిభ్యాఞ్ఛాగేనాఘస్తాన్తం మేదస్తః ప్రతిపచతాగ్రభీష్టామవీవృధేతాం పురోడాశేన త్వామద్య ఋష ఆర్షేయ ఋషీణాన్నపాదవృణీతాయయజమానోబహుభ్య

భ్య ఆవహ్నతేభ్య ప్రథమే ద్వివేష్టు వస్తు వార్యాణ్యుష్కృత్య ఇతి కా
యాద్దైవా దేవదానాన్యద్యుత్తాన్యస్త్వా అచ్ఛకానాన్చ గురసేన్షే-
తశ్చ హోతరసి భద్రవాచ్యాయ ప్రేషితో మానుషస్సూక్తవా-
కాయ సూక్తాబ్రూహి ॥ ౩౮-౧౦ ॥

అగ్నిమద్యైకమ్ ॥ ౧౫ ॥

అజ్ఞన్త్రి హోత్రాయుష్మద్ధో అద్యాగ్నిరద్దై ద్దైవ్యాజ్ఞ-
మస్యా వృత్రహా గీర్భిస్త్వగ్ం హ్యాభరతముపో హ్యా యద్దైవం బ-
ర్హిస్సుదైవన్దైవం బర్హిర్హిరగ్నిమద్య పక్ష్చదో ॥ ౧౫ ॥

అజ్ఞన్త్ర్యపావసృజన్నాన్యా యువతక్కర దైవమష్టాత్రి-
గంశత్ ॥ ౩౮ ॥ అజ్ఞన్త్రి సూక్తాబ్రూహి ॥

హరిః ఓమ్

సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ సర్వాన్ వా ఏషోఽగ్నౌ కామాన్ప్రవేశయతి ।
యోఽగ్నిమన్వాధాయ వ్రతముపైతి । సయదనిష్ట్వా ప్రయాయాత్ ।
అకామప్రీతా ఏనం కామాః ప్రయాయుః । అత్తైజా అప్రీర్యస్సాన్యాత్ ।
పలాహాయాత్ । తుభ్యన్తా అఙ్గిరస్తమ । విశ్వాస్సుక్షితయః పృ-